

ויאן, בראו, ויליס ורבים אחרים. אך יותר מכל סייעה לו נאמנותם הכללית ואומץ לבם המתמיד של אלפי קצינים ומלחים באניות ובאווירוניהצי, שרבים מהם באו כמעט ישר מן המשרד, מבית החרושת או מבית הספר. בפי הוד מלכותו המלך הובעה תודתה של האומה.

אך הצי המלכותי יהיה ראשון שיביע את הערכתו לעזרה הנהדרה שקיבל מאת אחיו בצי-הסוחר, אשר הגיעו למדרגה הגבוהה ביותר בכל דברי ימינו באומץ לב וכוח סבל, וכן מאת הקברניטים והצוותים של חיל האויר המלכותי וממסעות-המלחמה הנודעים של צבא המדבר.

כמה גשתנה המראה מאז 1941! מאזן-הכוח הימי גשתנה מן הקצה אל הקצה. לא זו בלבד שהצי האיטלקי יצא מן המערכה, אלא שכוחות הצי שלנו מקבלים את עזרתם האמיצה של ידידינו האמריקאים. בעוד אני מדבר עוזרים הם יחד אתנו לכוחות היבשה והאויר שלנו ומכים בגרמנים באיטליה*. כובד המערכה שם צריך לשמש לנו התראה כי האבקותנו עם המפלצת הנאצית תהיה קשה ואולי ממושכת. אין מקום לשום התרפות באיזה חלק שהוא במאמץ המלחמה שלנו.

י. ל. הורסון

אניות הסוחר במלחמה

נדפס ב"ספקטיטור" מן ה-9 ביולי, 1943.

אניות הסוחר שלנו נשתתפו במלחמה מתחילתה. עוד טרם תוציא המלחמה את יומה הראשון וכבר טורפדה האניה של חברת דונלדסון, "אתניה"; היא טבעה ועמה נספו 112 נפשות, בכלל זה 19 מחברי המלחים. מכאן ואילך לא פסקה המלחמה בים אפילו רגע אחד, אף אין לשער כי תפסק, עד בוא הקיץ. יכול אתה לפגוש קברניטים של אניותינו אשר יספרו לך כי אינה דומה המלחמה דהאידינא לזו הקודמת, וכי המלחמה הקודמת היא מעין פיקניק לעומת המלחמה החדשה. במידה רבה יש בכך מן האמת. להקות-צוללות — מ-20 עד 25 למספר, — זהו רעיון חדש; כן גם מפציץ-הצליפה ומפציץ-הטורפדו. במלחמה הקודמת, בשעה שקברניט של אנית-סוחר היה מפליג מן החופים הבריטיים ראה את עצמו מבחינה יחסית בטוח מצוללות. כיום אין הוא רואה את עצמו בטוח, ולעתים קרובות אף אינו בטוח כלל. ולמרות זה יש ותפגוש כיום קברניטים אשר חצו במשך זמן המלחמה הזו הלך וחצה את האוקיינוס האטלנטי, או הפליגו מפעם לפעם אל ימי הדרום, ומאום לא ראו, "המורל" הוא דבר מוזר, וגם האמת יש והיא מוזרה למדי, מכיר אני מפקד שיירה אשר עבר באניותיו היקרות דרך השקולה כנגד הקפה כפולת שבע מסביב לכדור הארץ, ולא קיפח אלא שבע מהן. יודע אני אחרים אשר סיפור המעשה שלהם שונה לגמרי.

צי-הסוחר למלחמה — תואר זה הוא מכובד ומפורסם כל כך עד שאנו באים לכלל מחשבה כי הצי הזה הוא חטיבה מוצקת בדומה לצי-המלחמה המלכותי גופו, וכי כמוהו גם הוא קם לקיום של ממש ולהשתתפות פעילה במלחמה בן-צליפה. אך לא כן הדבר. צי-הסוחר שלנו שייך בתורת רכוש פרטי ל-300 בעלים או חברות,

* ליד סלחה ועוד. — המער.

לערך. ושונות הן מאד האניות הללו, למן "המלכה ארזיבת" בת 85,000 הטון (האניה הגדולה והמהירה ביותר בעולם) דרך אניות-נוסעים קטנות וצנועות יותר, עד לאניות-משא בקוים קבועים, ספינות-משא למסעות-אקראי, אניות-חופים, ספינות-פחם וספינות-גזר (ועיקרן — ספינת החופים הבריטית המזוהמת עם ארובת-העשן עטופת-המלח שלה). אכן, כולן, נקטנות כגדולות, עושות עתה למאמץ המלחמה, אולם הפקוח הממשלתי עליהן לא הושלם אלא דרגות-דרגות במשך כמה חדשים. והקופה המשותפת ליורדי-הים, המשלמת להם את משכורתם בין מסע למסע, אך אינה מתירה להם לזנוח את הים או להחסיר מסע מן המסעות כשהם רוצים בכך (כפי שהיה בידי המלחים לעשות עד כה) — זו לא נוסדה אלא לאחר שמלאו למלחמה שנה ותשעה ירחים, נהגנו כאן אמיות יתירה. קציני צי-הסוחר ומלחיו הם ציביליים וכן רצונם להיות. גם קברניטים מובהקים כשהם מגיעים לנמל אצים לחבוש את מגבעת הלבד עוד לפני שיהיה סיפק בידך להעיק במ עין. משמעת נוקשה מדי, או צחצוח ומריקה רבה, אינם לרוחו של המלח שלנו, בדרך כלל. יש ביניהם גם המעדיפים את התואר "שרות-הסוחר" על "צי-הסוחר". יתר על כן, לא כל המשרתים תחת "הגם האדום"*) הגם בריטים, הם כוללים כ-30,000 הודים, 10,000 סינים ומספר מסוים של מערב-אפריקאים וכל אלה ממלאים תפקיד רב-חשיבות.

מן הראוי, איפוא, לזכור את הפרטים הללו בבואנו להעריך את צי-הסוחר שלנו ואת הישגיו הגדולים, כמו כן אל לנו לשכוח שיחד עם אניותינו משתתפות בתפקידים רב-הסכנה, אם בכלל השיירות ואם מחוצה להן, גם אניות הנושאות את דגלי אמריקה, נורבגיה (בודאי ארבעים אהוז מכל אניות הנפש בצפון האוקינוס האטלנטי נורבגיות הן), הולנד, בלגיה, פולין, יוון, רוסיה, יוגוסלביה וצרפת החפשית, נוסף על כך פועלות עמנו אניות השייכות לשבדיה ודניה. כמה מן האניות הנכרות הללו יורדיים בריטיים מפליגים בהן, ואם יש ומספר התותחנים הדרוש, כלי הנשק נגד צוללות או מטוסים איננו מספיק בהן, אזי מצטרפים אליהם תותחנים בריטיים, תותחי צי-הסוחר כיום הם אדירים, הרבה קברניטים של אניות-משא, ההולכות בשיירה לרוסיה או מפליגות לצפון אפריקה, חשים עצמם כאלו מפקדים הם על סיירת קטנה. על התותח הישן נגד צוללות, תותח בן ארבעה אינצ'ים, הנמצא בירכתי האניה, מתוספים לעתים קרובות גם תותחי ארליקין**). תותחים בני שתים-עשרה ליטראות, ומכשירים שונים לירית קרע-רקטיין, עד שאירע וקברניט אחד שהפליג לרוסיה הפיל שבעה מפציצים, ומיד קיבל מברק מאת אנית-משחית שעקבה אחריו בהערצה: "קליעה נאה, ולואי והיו לי תותחים שלך". על כך ענה הקברניט: "רב תודות, ולואי והיתה לי מהירות שלך". מחסום-האש ששיירה מסוגלת להקים לעצמה כיום גדול כל כך עד שנפץ הפצצות אינו נשמע לאוזן.

התפתחותה של אנית-הסוחר במלחמה זו מאנית שלום לאנית מלחמה, בזעיר-אנפין, הוא אחד הדברים המופלאים ביותר. אכן, דבר זה יש לו תקדימים בהיסטוריה. כבר לפני פרוץ המלחמה יש והיו מתקינים את ספוני האניות ומחזקים את המבנה שלהן עד כדי לשאת בשעת הצורך במשא של תותח והזעזוע הכרוך ביריותיו, אך איש לא הביא בחשבון התקפות-אוויר. יש גם להטיל ספק אם מישהו הרחיק ראות עד כי חזה בדמיונו את אניות-המשא שלנו על כלי-נחיתה ליד מנופי-הסירות, מכשירי-טרפון ההולכים מן ה"גשר" אל כל אשנבי-ההנחה, כלי-מסוט משלהם, בולטים בעצמתם, המותאמים לפריקה עצמית — והנה הן מוכנות להפליג נועות אל נמלי האויב או חופיו, כפי שעשו באפריקה הצפונית, מבחינה ידועה היתה כאן התפתחות חדשה לגבי "ספינת האקראי" ואנית-המשא התקינה. הן מפליגות עתה ישר אל

* דגל צי-הסוחר הבריטי — יריעה אדומה, ובסימנה העליונה — הדגל הלאומי ("יוניון-ג'ק"): להבדיל מן "הגם הלבן" — אשר יריעתו לבנה. — המער.
** תותח אבטומטי מהיר-יריה מטיפוס שויצרי. במקרה זה — אנטי-מטוסי. — המער.

קו החזית — וחסל. (אמנם הן היו שם כמובן כבר מזמן: בנרוויק, דונקירק, מוברוק, ראנגון, סינגפור, מאלטה, יאווה ובכל מקום אחר הכרוך-בסכנות; אלא שנכון בכל זאת כי אפריקה הצפונית שימשה שלב נוסף, ויתכן שהפלישה לאירופה תוסיף עוד שלב-מה. יש גם לציין במיוחד, כי בשעה שהורדו סירות-ההצלה הרגילות מעל האניות וכלי-נחיתה הותקנו במקומן, היה מי ששאל — מה יהיה בלבם המלחים? והגה המלחים הם שענו: „רדאנה מה זו עושה? נהנו בנו כבחיללים, בין כך וכך לא היינו יורדים בסירות, אלא מושיבים בהן את החיללים“*).

פגשתי כמה וכמה קברניטים הסבורים כי מקימים רעש גדול מדי על כל מה שעשו הם או מלחיהם. סת לי אחד מהם: „הים הוא מקצוע שלנו. מאז ומתמיד הוא מועד לפורענויות. המלחמה אינה אלא מוסיפה עליהן. המלח עומד במבחנים ביתר קלות מאשר אדם אחר. בעל משמעת הוא.“ ייתכן, שכך הדבר. אך ההישג בעינו עומד. השיירות של שנת 1942, שהפלינו למלטה, הבקיעו להן דרך רק לאחר קרבות באויר ובים — ואנית-הסחר היא המשמשת לעתים קרובות מטרה, ולא אנית-המלחמה. למורמנסק ולארקננגלסק הפלינו מלחינו וצורתם צורה של חוקרי הארקטיק באניות המוסקות באופן מיוחד ומבודדות מקור והמדחפים שלהם עשויים פלדה מעשה מקשה. באותו יום אם תפגע אניתך בטורפדו הרי אפילו אם תמשה מן המים, גם אז תקפה אבר מאברי גופך בגלל הקור המסמר. צפון האוקינוס האטלנטי גם הוא אינו גוח כמעט מים-ברניק, ולחכות הצוללות שבו אף הן אינן טובות-לב יותר. סבלם של יורדי-הים והתלאות שעברו עליהם בסירות פתוחות נחרתים לזכרון בדברי ימי המלחמה. פחות מזה זוכרים אנו, משום שהדבר עטור פחות שלל-צבעים, את פועל-הממש של צי-הסוחר במלחמה ותוצאותיו. כל שיירה המגעת בשלום אל הנמל הרי היא בבחינת מערכה שהוכתרה בנצחון, אלא שמעט מאד סופר — ללא ספק בשל נימוקים מצויינים — על רובם של נצחונות-חשאי אלה. בתקופות שמערכת האטלנטיק הגיעה לשיאה, חצו הרבה שיירות את האוקינוס ולא ראו כל סימני אויב, אחוזי-הסיכויים נגד כך כי אניה מסוימת שהיא תפגע במסע יחיד מסוים היו תמיד גדולים למדי. המספר הכללי של השיירות עד כה אין איש יכול להגיד בבטחה מהו — מפקדת-החופים של חיל-האויר הכריזה שהם ליוו למעלה מ-5,000 פרט לליווי האניות היחידות ואניות-צי-המלחמה.

ואשר למעשים שבצעו אניותינו — הן ביצעו הכל, משום שחינו בנויים על הים, ובלעדי הים אין אנו ולא כלום. אנית-משא נייפוסית בעלת מטען מעורב מביאה לנו מעבר לאטלנטיק חטים, עצים, אלומיניום, גבינה, מכונות-משא, נתכי-פלדה, חמרים-כימיים, אלקטרוידים, תותחים, פשתה וחלקי-מנגים. אחת האניות שהלכה למלטה טענה נוסף על בנוי-לטיסה גם מלט, תירס, חטים, קמח, ויסקי, טבק, בשד-משומר, חבילות בדים, פגזי-תותחים, מכונות-משא וחלקי מטוסים. אל המזרח התיכון הביאו אניות-הסוחר שלנו בקוי ההספקה הארוכים ביותר שבהיסטוריה, אספקה העולה למיליונים של טונות והמסע נמשך מדי פעם שלושה חדשים. הן הפלינו מערבה מן הסואץ עם המחנה השמיני, ומזרחה מגיברלטר עם המחנה הראשון. לפחות אניה אחת עשתה דרכה לאורך חופי אפריקה הצפונית במהירות כזו עד שהגיעה לנמל לפני הצבא או חיל האויר. אם המחנה הראשון ניזון יותר מכל צבא אחר שבעולם עד כה, הרי יש לזקוף את הדבר על חשבון צי-הסחר שלנו. אם בחורינו מן המחנה השמיני הלהוטים אחר טה „הרתחתו“ לעתים קרובות וכיד רחבה כאשר חפצו, —

* בשל ההכנות לפלישה-רבתי לאירופה נערך בזמן האחרון מסקד כללי בין מלחי צי-הסוחר הבריטי וקציניו — למען חייבם בהתחייבות כי כל אחד יאות בשעת הצורך לקבל את צו-ההעברה לאניה אחרת או לתפקיד אחר, הכל לפי צרכי פעולות-הפלישה — דבר אשר מבחינה משפטית לא היו עד כה חייבים בו לפי תנאי חוזהם. החיצנות להתחייבות החדשה היתה כללית — וכזה הועמד צי-הסוחר על בסיס צבאי. — המער.